

BARTIN MİLLETVEKİLİ SAYIN AYSU BANKOĞLU'NUN
7/41632 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Türkiye’de toplumsal huzurun ortadan kalkması, özgürlük ortamının ortadan kalkması, baskı ve korku ikliminin artmasının bir sonucu da ülkemizden eğitimli ve nitelikli göçün artmış olmasıdır. Bilim insanları, İş insanları, girişimciler, doktorlar, akademisyenler, mühendisler, öğrenciler ve kadınlar bir daha geri dönmek üzere göç etmeye başlamıştır. Ülkemiz adeta nitelikli göç veren ve niteliksiz göç alan bir ülke konumuna gelmiştir.

Özellikle genç ve üretken nüfusumuz yurt dışına gitmekte, göç eden her beş kişiden ikisi 20-34 yaş aralığındaki kişilerden oluşmaktadır. Ülkemiz yetiştirdiği genç ve nitelikli İşgücünü ne yazık ki ortaokul ve lise gibi kademelerde kaybetmektedir. 2019-2023 arasında göç eğiliminde güçlü bir yükseliş trendi olduğunu ulusal ve uluslararası raporlara yansımıştır.

TÜİK verilerine göre 2023 yılında 714.500 kişi, 2024 yılında ise Türkiye'den yurt dışına göç eden toplam kişi sayısı 424.345 kişidir.

2024 OECD International Migration Outlook raporuna göre 2022'de Türk vatandaşlarının OECD'ye göçü yaklaşık 115.000 kişi olmuş ve önceki yıla göre %61 artış göstermiştir. 2023'te ise Türk vatandaşlarının OECD ülkelerine göçü %37 artarak ve yaklaşık 158.000 kişi olmuştur.

Bu bilgiler ışığında;

Soru 1- Ülkemizden 2016-2026 yıllar arasında yurt dışına göç eden kişi sayısı nedir? Göç eden kişilerin meslek grupları, yaş aralıkları ve cinsiyetleri nedir?

Soru 2- 2016-2026 yılları arasında ülkemizden yurt dışına göç eden kaç kişi çifte vatandaşlık almıştır?

Soru 3- Yurt dışına göç nedeniyle ülkemizin uğradığı nitelikli emek kaybı sonucunda uğradığı zarar ne kadardır? Bu zararın giderilmesi konusunda tasarrufunuz nedir?

Soru 4- Ülkemizde nitelikli beyin göçünün artması AR-GE, bilişim ve ileri sanayi alanlarında yaşanabilecek gelişmeleri sektöre uğratmayacak mıdır?

Soru 5- İş İnsanları ve girişimcilerimizin yurt dışına göç etmesi yüksek katma değerli üretim potansiyelimizi olumsuz etkilemeyecek midir?

Soru 6- Ülkemizin kalkınması, gelişmesi ve ilerlemesinin önünde engel oluşturan beyin göçünün engellenmesi konusunda çalışmalarınız var mıdır? Var ise bu çalışmalar nelerdir?

Soru 7-Tersine Beyin Göçü kapsamında kaç kişi Türkiye'ye geri dönmüştür? Bu kişilerin meslek grupları, yaş aralıkları ve cinsiyetleri nedir?

CEVAPLAR:

Ülkemizin ihtiyaç duyduğu araştırmacıların yetiştirilmesine katkı sağlamak amacıyla Bakanlığımızca çeşitli proje ve destek programları yürütülmektedir. Bunlar arasında ortaokul, lise ve üniversite düzeyinde araştırma-proje yarışmaları ve bilim olimpiyatları; lisans, yüksek lisans, doktora öğrenimleri sırasında ve doktora sonrası aşamalarda burs, araştırma desteği, staj imkânı, mentörlük, bilimsel etkinliklere katılma ve bilimsel etkinlik düzenleme desteği gibi geniş bir yelpazeye yayılan farklı burs ve destek programı bulunmakta olup öğrencilerimiz ve araştırmacılarımıza ortaokuldan itibaren destek sağlanmaktadır.

Öte yandan, Bakanlığımız ilgili kuruluşlarından Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından, beyin göçünün önlenmesine yönelik olarak araştırmacılarımıza “2247-A Ulusal Lider Araştırmacılar Programı” ve “2247-D Ulusal Genç Liderler Programı” kapsamında destek verilmektedir.

Ayrıca, yurt dışında çalışma deneyimine sahip başta Türk bilim insanları olmak üzere, nitelikli araştırmacıların yurt dışından Türkiye’ye gelmelerini teşvik etmek ve çalışmalarını ülkemizin önde gelen akademi, sanayi kurum ve kuruluşları veya kamu kurumlarında yürütmelerini sağlamak amacıyla da çeşitli programlar yürütülmektedir. Böylece, ülkemiz için stratejik değer taşıyan alanlarda yürütülecek projelere katkı sağlanması hedeflenmektedir. Bu programlar arasında; “2232-A Uluslararası Lider Araştırmacılar Burs Programı”, “2232-B Uluslararası Genç Araştırmacılar Burs Programı”, “2236 Uluslararası Deneyimli Araştırmacı Dolaşımı Destek Programı” ile “2221 Konuk veya Akademik İzinli (Sabbatical) Bilim İnsanı Destekleme Programı” yer almaktadır.

Söz konusu programlardan, Uluslararası Deneyimli Araştırmacı Dolaşımı Destek Programı için açılan çağrılar ve Avrupa Birliği ile imzalanan protokol kapsamında Türk ve uluslararası araştırmacılara Türkiye’deki akademi ve sanayi kuruluşlarında araştırma yapmak üzere destek sağlanmıştır.

İlaveten; Konuk veya Akademik İzinli Bilim İnsanı Destekleme Programı vasıtasıyla 2002 yılından bu yana yurtdışından araştırmacılara ülkemizde 12 aya kadar Ar-Ge çalışmalarına katılmak üzere destek verilmiştir.

Tüm bu destek mekanizmaları ile Tersine Beyin Göçü kapsamında, 2002 yılından günümüze kadar geçen dönemde toplamda 4.648 öğrenci/araştırmacıya destek sağlanmıştır.